

PSALM (2056) *sb m*

[Nie uwzględniono zapisów marginesowych z *Leop*, które prawdopodobnie są skrótem od lat. „psalmus”.]

psalm (2050), **psalm** (6) [może błędy]; psalm : psalm *WróbŻółt* (98:1), *RejPs* (284:2), *OrzQuin* (3:2), *KołakSzczęśl* (8:1).

WN i A sg -ã- (818) [może pod wpływem grafiki łacińskiej], *-a-* (84); *-a-* *MurzHist*; *-ã-* : *-a-* *BibRadz* (65:37), *GrzegRóżn* (2:3), *RejAp* (23:1), *GrzegŚm* (23:1), *BudBib* (29:1), *BudNT* (14:4), *CzechRozm* (35:14), *CzechEp* (31:15), *KołakSzczęśl* (2:7). W pozostałych formach *-ã-* (382) [cf uwaga wyżej], *-a-* (259); *-ã-* *BielKron* (8), *RejAp* (4), *RejZwierc* (22), *RejPosRozpr* (2), *RejPosWstaw*, *SkarJedn*, *MWilKHist*, *SzarzRyt* (2); *-a-* *MurzNT*, *KromRozm II*, *Mącz*, *OrzQuin* (3), *SienLek*, *GrzegŚm* (9), *KuczbKat* (3), *WujJud* (4), *ModrzBaz*, *KochPs* (2), *StryjKron*, *CzechEp* (31), *KlonŻal* (2), *ReszPrz* (2), *ReszHoz*, *ReszList*, *WerGośc*, *ArtKanc* (4), *GrabowSet*, *WujNT* (13), *WysKaz* (2), *JanNKar*, *JanNKarGórn*, *SiebRozmyśl*, *PowodPr*, *SkarKaz* (9), *SkarKazSej* (3); *-ã-* : *-a-* *MurzHist* (1:3), *LubPs* (122:40), *KrowObr* (1:6), *Leop* (2:8), *BibRadz* (3:11), *RejPos* (188:3), *BudBib* (4:1), *BudNT* (1:1), *CzechRozm* (6:26), *SkarŻyw* (22:1), *NiemObr* (1:7), *LatHar* (2:48).

sg N psalm (1315). \diamond *G psalmu* (92), *psalma* (1) *PatKaz II*. \diamond *D psalmowi* (2). \diamond *A psalm* (54). \diamond *I psalm(e)m* (8). \diamond *L psalmie* (432). \diamond *N a. L skrót* (1). \diamond *pl N psalmi* (21). \diamond *G psalmów* (55); *-ów* (3), *-(o)w* (52). \diamond *D psalm(o)m* (1). \diamond *A psalmi* (44). \diamond *I psalmi* (6). \diamond *L psalmi(e)ch* (22), *psalmach* (2); *-ach* (1) *SkarKaz*, *-äch* (1) *SkarŻyw*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

Pieśń religijna z okresu biblijnego; psalmus Vulg [psalmus – śpiewanie, pienie, piosnka *Mącz* 328c; *psalma* – śpiewanie *Calep*] (2056) : Królestwa światá tego páná wyflawiaycie/ Pánu chwałę powiną/ y wdzięczny pfallm daycie. *KochPs* 99, 97, 122.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (1): [słowa Mojżesza:] przeto tę pieśń wam zoftawię po łobie/ ábyście ią y łami y potomkowie wálzy ná pámiątkę wieczną zawždy wfty łpiewáli: [...] Słuchaycie niebioła ktore rzeczy będę mowil/ zyemia áby łyflzáła łłowá wft moich etc. (*marg*) V. Moiz. w XXXII Pfallm(ie) [= hymn w *Deut* 32] (–) *BielKron* 45v.

W połączeniach szeregowych (3): *LubPs* V4v; bądźcie nápełnieni Duchem świętym/ rozmawiając łami z łobą/ w Pfallmiech/ w Hymnách/ y w piołnkách duchownych *WerGośc* 268; gdy łię łchodźcie/ káždy z was ma Pfallm [tj. *dar śpiewania hymnów*]/ ma náukę/ ma obiáwienie/ ma ięzyk/ ma wykłádanie: wżytko niech będzie ku zbudowánium. *WujNT* 1.*Cor* 14/26.

Zwrot: »psalm, w psalmiech śpiewać« = *in psalmis iubilaré Vulg* (1:1): Vprzedźmy oblicze iego ż [!] chwałę y z modlitwą/ á w pfallmiech łpiewaymy iemu. *WróbŻółt* 94/2; *SkarŻyw* 560.

Szereg: »psalm, (i) pieśń« (2): *KochPs* 166; Potym Debora prorokini y z Bárakiem Pfallm y pieśń/ dziękuiać Pánu Bogu/ y zwycięstwo iemu łamemu przypifuiąc/ śpiewáli *SkarŻyw* 560.

a. *Utwór wchodzący w skład Księgi Psalmów, jednej z ksiąg Starego Testamentu (śpiewany też podczas uroczystości chrześcijańskich); psalmus Vulg, PolAnt, Modrz, Cn; canticum, cantus PolAnt* (2046) : Głos yey [Maryi] myłutky głofny łlodky uefyoly tak yłz rołzłala łyą była łafka wufzyczech yey yako napyłano wpfallmyech. *PatKaz III* 122, 90v; ktora [modlitwa] iestli będzie mowiona czału załmuczenia z pfallmy idącemi/ waži ku dziwno otrzymanium zwicęstwa *TarDuch* D6v, A2v, A4,

A5v, D7, D7v (10); Ten iest pŕalm [Ps 67] ktory miedzy infzymi trudnieyŕzy iest ku zrozumieniu *WróbŹolt* V6; Mowią doktorowie ŕwięci iż then Pŕalm mowił pan Iefus po oŕtateczney wieczery. *WróbŹolt* mm3v, G3, Y2, nn4v [5 r.]; Ten iest pŕalm w ktorem Dawid oplákawał wyŕtępek ŕwoi gdy był wziął żonę Vryalfzowi *RejPs* 76, 54, 67v, 72v, 74, 80 (19); *MurzHist* Ov, O2, O4; OSobliwa iest w tym Pŕalmie [Ps 22] modlitwá zá wŕzytki przełožone *LubPs* E3v; BLogoŕławiony ten Prorok ŕwięty/ bárzo pocieŕzliwe nam w tym Pŕalmie [Ps 32] rzeczy opowiádác raczy *LubPs* H3; TEn wŕzytek Pŕalm [Ps 63] iesth práwie iáko vŕkarżanie. *LubPs* P; Drudzy teŕ ten Pŕalm [Ps 84] przywŕawŕzcháią kroleŕtwu Pána Kriŕtuŕowemu ábo Ewányeliey iego. *LubPs* T, kt [2 r.], A5v, B [2 r.], Bv, B2 marg (277); Potym Zwon omywacie wodą y oćieracie/ á ku temu tzterzy Pŕálmy ŕŕemrzećie/ y mazidłem albo Oleiem wewnátrz ŕterzy krzyŕe [...] tznicie y ŕmaruiećie. *KrowObr* 103, 103, 119v; W thym Pŕálmie [Ps 38] zámyka ŕie potuchá y proŕbá. *Leop Ps* 38 arg; Wzruŕŕa Prorok człowieká grzeŕnego ku pokućie ŕwym przykłádem/ wtym Pŕalmie ktory ná ten czás mowił Dáwid gdy iuz był Berlábee poznał *Leop Ps* 50 arg, AAa, Ps 27 arg, 29 arg, 39 arg, 51 arg; *BibRadz* I 311b marg, 313d marg, II 120c marg; Ten Papieŕ [Damazjusz] vŕtáwił w koŕciele ŕpiewác zá káŕdym Pŕálmem Gloria patri etc. *BielKron* 157v, 73v, 330v; Diapsalma, Przeŕtanie/ Pauŕa w ŕpiewániu/ álbo rozdzielenie pŕálmu y wierŕzá. *Mącz* 328c; *OrzQuin* Bv; tedy pátrzay v Dawidá/ tám málo nie w káŕdym Pŕálmie naydzyeŕz ŕwiadectwo o moŕnoŕci Boŕtwá tego to Duchá s. *RejPos* 150v, 50, 53v [2 r.], 150, 231, 327v; *Grzegŕm* A3v [5 r.], 10, 22; *KuczbKat* 400; [ŕw. Augustyn] Ná one ŕłowá z Pŕálmu: Niechćiałeŕ ofiáry/ áleŕ mi ćiało ŕpráwił; ták piŕze: [...] *WujJud* 149v, 241v; Vtcumque eŕt, niewiem co za oracyą poslowie na witaniu krolowi Ie(g)o m(ił)oŕci prziniołá na seym, ia ŕię o trzidzieŕci pŕalmow ŕtaram *KochList* nlb 2; *RejPosRozpr* c4; *BudBib* I 294a marg; *StryjWjaz* C4v; Awŕdzy v fáme^{ŕo} iedne^{ŕo} Nieŕwieŕkiego tłumáczá to naydzieŕz/ iż toŕ iedno ŕłowo [tj. *skała lub opoka*] ináczey v Sámuela á ináczey w Pŕálmie przełožyl *CzechRozm* 128v, 8v, 37, 52, 126, 134, 180v, 196v; Rzeczne mowi Pŕalm: bieŕzenie vwefela miáłto Boze. A kácerŕtwo deŕzczowi gwałtownemu podobne iest *SkarJedn* 24, 8, 13, 84; Swięćmy dzień przeŕŕiętey dziewice: z iedney ŕtrony Pŕálmy/ z drugiey czytánia niech zábrzmią *Skarŕyw* 67; rozmyŕlay Páno w piŕmie [ŕ] ŕwięty: miey pŕáterz/ y pŕalmow ŕię náucz. *Skarŕyw* 393, A3, 141, 142, 161, 193 (14); Tedy ten [Dawid] zgołá we wŕzytkim tym Pŕálmie nie mowi o Chriŕtuŕie ŕynu ŕwym y Boŕzym/ ale o Bogu oycu lámym. *CzechEp* 170, 124, 149, 155, 159, 160 (24); *NiemObr* 21 [3 r.], 117, 167; *Klonŕal* B3v marg; *ReszPrz* 82; Náŕtępuie žal/ gdzie Himny ćielzyły/ A láment z łkaniem/ gdzie Pŕálmy ŕpielzyły *GrabowSet* S3; Te Pŕálmy niektorzy ták rozdzieláią/ ŕe káŕdy iáko przyŕtoyne lekárŕtwo iednego z ŕiedmi głownych grzechow pokłádáią. *LatHar* 158, kt, +3, +3v, +8, 86 (27); *WujNT* 121, 388, 404, 526, 760; *WysKaz* 4, 9, 16, 28; Pŕálmów kilká Słowieŕskich, Orthográphią Ie^{ŕo} M. Pána Górnickiego piłanych, które mi potym poŕłáł, ná koŕcu przy Orthográphiiéy iego połožoné koŕdy naydzie. *JanNKar* D4v, H2; *SiebRozmyŕl* E4v; Náđ to lepák nic nie máłz pewnieyŕze^{ŕo}/ iáko to/ iż P. IEZVS był káplánem wedle porzádku Melchifedechá. bo ták Pŕalm mowi/ y Páweł ŕ. ŕzeroko przywodzi. *SkarKaz* 156a; Wie P. Bog wŕzytko co ma być/ y przyŕzłe myŕli náłze y poŕtępki wŕzytki náłze/ iáko Pŕalm mowi/ y drogi y ŕtopy náłze policzył. *SkarKaz* 610b, 2a, 40a, 41b, 82b, 83b (22); Gory iáko Pŕalm mowi/ przyimuyćie ludkom pokoy/ y págorki ŕpufzczayćie im ŕpráwiedliwoŕć. *SkarKazSej* 665b, 658b, 660a, 661a, 663b, 665a (11).

psalm na kogo (1): Pśalm na przełożone iakoby łie myeli zachowawac przeciw poddanym *RejPs* 122v *marg*.

psalm o co (1): 17 pśalm O vtwierdzenie vmyłłu dobrego á łtałego. *RejPs* Ff2.

psalm o kim, o czym (10): Pśalm o poładzeniu pana Iełufowym na prawici bożey/ O iego narodzeniu wiecznym z boga otcza/ y czełnym z panny czyłtey. *WróbŻołt* 117; 45 pśalm O wywyłłeniu kryłtuła. *RejPs* Ff3, Ff2, Ff3 [3 r.], Ff4v, Ff5v; Pśalm Dawidow o Kriłtułie. *RejPos* 231 *marg*; *LatHar* 364.

psalm czyj [w tym: ai poss (68), G sb i G pron (25), pron poss (3), ai (1)] (97): To iełł pśalm pokutuiącego czełwieka ktory vznakłłły złołci łwoie łam łie karze przed pánem łwoiem *RejPs* 56v; Pśalm XLVII. Synow Chore. *LubPs* M4; Pśalm LXXIII. Alłáphow. *LubPs* R; Pśalm LXXXIX. Ethána Ezráhity. *LubPs* T4, L3v, M2v, M3v, N, Nv (25); Pśalm Alłáphow. 74. *Leop* CCc4; Pśalm Hemaná Ełráithy. *Leop* CCc6v, CCc4 [2 r.], CCc6v; *BibRadz Ps* 75/1, 76/1, 82/1, 83/1; *BielKron* 73v; A tu dopirko wnet łłuchay/ gdy Pan przypomina Dawidá y Pśálmy iego *RejPos* 116v, 116v; *BudBib Ps* 47/1, 86/1, 87/1; Iákoż to w Pśál(mie) 72. Sálomonowym/ ábo o Sálomonie vczyńionym/ iełł wyráżono/ iż przed nim miano vpádác/ źiemię lizác/ y dáry przynołłíc. *CzechRozm* 192, 207v; *LatHar* 511; gdy ich [anioly] do łłuzby Bożey wzywamy/ prołząc áby z námi chwalili łpolnego Pána/ iáko Dawid czełłto w łwoich Pśálmách czyni: wielką im y wdźięczną połługę oddáiem. *SkarKaz* 636b. Cf »Pśalmy Dawidowe«.

W połóczeniu z liczebnikiem porządkowym, też zapisanym cyframi arabskimi lub łacińskimi [w tym: jako nagłówek (530), jako przypis, odsyłacz, zwykle na marginesie (486)] (1384): *PatKaz II* 87; *Psalm*. 4. Pienie 4. *WróbŻołt* B4, D5v, E, E5v, Gv, H2v (47); Pśalm Dziewięcdziełty pierwy. *RejPs* 136, 16, 17, 23v, 27, 29v (265); A Daud łwięłti pomłłty proly naty ktorzy fałłziwie mowią w pśalmie v. y xxxiiij. *SeklKat* M3, O2v, Qv; *MurzHist kt*; Zaiłłtéc łię za co łę kac mámy a tego czełkác co pán ku takowem [grzesznikom] w pśál(mie) 49. mowj. *MurzNT* 18v, 3v; Táke ofyáry yákye Bog łubi/ przez Dawidá ná wyelu myeyłc dawa znác: Yáko w Pśálmye XLIX. *KromRozm II* 12v, b2; (*nagł*) Pśalm XXXIII. (-) Exultate iulłti in Domino rectos etc. *LubPs* H4; Tę notę [= *nutę*] naidziełz przy pśalmie XXXV. *LubPs* M; Pśalm czełrdzyełty łłołty. *LubPs* M3v *żp*, B [2 r.], Bv [2 r.], B2 *żp*, B2v [2 r.], B3 [2 r.] (268); W wtorym Pśálmie Papielz y Mniłzy Syná Bożego z máiełtatu iego włáfnego zepchnęłi/ á pánnę Máryą łtworzenie iego/ ná to mieylce poładzili *KrowObr* 152, 151v, 152 [3 r.]; (*nagł*) Pśalm Dawidow. 1. (-) Opiluiie w pierwłłym Pśálmie drogę ku wiecznemu Błogołławiełłstwu. *Leop* AAa, AAa [2 r.], AAa3v, AAa6 [4 r.], BBb2v [2 r.], BBb5 [2 r.] (28); Iełłi będe łáknáł nie rzekęc nic o to/ abowiem iełł moy łwiát y włzytko co ná nim iełł (*marg*) w Pśál(mie) 24. v. 1. (-). *BibRadz Ps* 50/12; Abowiem nápilfano w Kłięgách Pśálmow: Niechay będe łiełzkanie iego opułłtołzone (*marg*) Pśálm. 69: v. 26. [...] (-) *BibRadz Act* 1/20; Y záłię/ Pan zna iż myłłi mędrco w łá proźne (*marg*) Pśál(m) 94. v. 11. (-) *BibRadz 1.Cor* 3/20, I 1a, b [3 r.], c, 12b, 38d (101); Rzełł Pan Panu memu/ łładź po práwicy moiey (*marg*) Pśál(m) 109 Pśál(m) 45 (-). *GrzegRóżn* C3v, Bv *marg*, B3 *marg*, Gv; *OrzQuin* Bv *marg*, E2 *marg*; *SienLek* T[tt]4v; Dził iełłi [!] głos iego [Pana] włlyłzye/ nie záłwárdzaycie iemu łercá wálzego (*marg*) Pśál(m) xCiiij (-). *RejAp* 46, 6v *marg* [2 r.], 8 *marg*, 8v *marg* [2 r.], 9 *marg*, 9v *marg* (28); Abowiem iáko Prorok powieda: (*marg*) w Pśálmie xxiiij. (-) Iż

Páńfka iest ziemiá y wśzytko nápełnienie iey. *RejPos* 139; Iáko y íam tenże Dawid w Píalmie ij. w oíobie Bogá Oyczá do niego/ chociay fie był ielzczę nie národził/ wołał głósem swoim *RejPos* 272v, 2 marg, 3v marg, 9v marg, 13v marg, 16v marg (183); A Píalm CXLVj. Thák się poczyná. Chwal dużo moiá Páná *GrzegŚm* 22, A3v marg, 2 marg [5 r.], 10 marg, 14 marg, 22 [7 r.] (25); Tákże y o Duchu świętym Dawid powiáda (marg) Píal(m) C iiij. (-): Iż [...] *RejZwierc* 11; Złym dobre ná złe fie obráca. w Píal(mie) xxxvj. *RejZwierc* 174v marg, 1v marg, 8 marg, 11 marg, 33 marg [2 r.], 36 marg (28); Y ná ono mieśce Pí(alm) 98. Chwalćie podnożek nog iego: ták mowi [św. Augustyn]/ że żaden Ciála Páńfkiego nie pożywa/ áż mu pierwey czeńć y pokłónę vczyni *WujJud* 176v, 17v; *RejPosRozpr* c4 marg; Ku czemu [wyznawaniu *Chrystusa jako Boga*] náleży y ono świádectwo iáíne Dawidá krolá y Proroká w Píalmie CX. Rzekł Pan Pánu moiemu siádz ná práwicy moiey *RejPosWstaw* [21³]v; Niech się mowię onym wirżom w Píalmie 131. przypatrzą/ ták naydá oíobliwy przykład *BudBib* b2; Przednieyżemu muzykowi fynom Koráchowym Píalm. 47. *BudBib Ps* 46/1; Wípominác będe ípráwy Boże (marg) wł: Iahowe/ bo też Iá/ iest iedno z imion Bożych/ iáko máż wjśzey przy píalmie. 68. (-) *BudBib Ps* 76/11[12], I 8d marg, 23d marg, 33d marg, 41a marg, 82a marg (32); Naprzod máż v Mátheufza w 27. gdzie iedne księgi przywodzą ono mieyfce z píalmu 22. *BudNT przedm* b3; Błogi máż ktoremu nie policzy Pan grzechu (marg) Píal(m) 32. (-). *BudNT Rom* 4/8, N5 marg, O7 marg, Q marg, Q3v marg, Z2v marg (19); iż to widzę z Píalmu ómego iż ták ániólowie názwáni íą Elohimem *CzechRozm* 51; Potym máż miedzy inżnymi mnogimi nie pollednieyfe o teyże rzeczy świádectwo w Píal(mie) 110. gdzie ták Dawid Krol w duchu mowi: [...] *CzechRozm* 177, 5, 5v, 10, 22v, 28 (68); Chwalćie Páná bębnem y píščzáłką: chwalćie go ná ítrunách y ná orgániech [...]: wízelki duch niech chwali Páná (marg) Píalm 150. W wirżu 45. (-). *ModrzBaz* 55v, 37, 124v; (nagł) PSALM XIII. (-) Dixit inípiens in corde fuo, non est Deus. Głupi mówi w íercu swoim/ Niémáż Bogá/ przęcz íye boim? *KochPs* 18; (nagł) PSALM CII. (-) Domine exaudi orationem meam. VŚlyż próśby moie boże litościwy *KochPs* 151, 3, 4, 5, 6, 7 (150); Píalm 23. Podnieśćie ksiáżetá forty wálze/ y otworćie się brany wieczne/ á wnidzie Krol chwały. *MWilkJHist* D4, ktv, D4; kto zás práwie w brew práwdzie ízkárádzie blúznierftwami przeciw Bogu wyie: wilkiem iest. Iáko o tákich mowi prorok: (Píal 73.) Mowili niepráwość ná wyfokości: położyli áż ná niebie vftá íwe. *CzechEp* 37; Nie mniefy zły [u księdza Powodowskiego] iest fol. 96. y tych íłow Dawidowych Píal(m) 39. wedle *Vulgati*, á wedle Hebreyskiefy práwdy 40. v 8. wyklád y przełózenie *CzechEp* 157; Otoć prośił Dawid gdy ták przedtym mowił: Pánie náklóń niebios twoich á zítáp/ dotkni gor/ á wypuńczá dym (marg) Náklóń niebios y zstáp Píal(m) 43. (-) *CzechEp* 161 ; Złe z Píalmu 19. o słońcu do Christulá przystoíowánief [tj. porównánief]. (-) *CzechEp* 166, 32, 57, 58, 60, 83 (47); O czym [o chwáleniu *Mesjasza*] známienite świádectwo duch Boży/ w Píalmie 72. wydał *NiemObr* 117, 21, 155; Szátan Bożym íłowem przeciw BOgu walczy. *Matt*: 4. Píal(m) 90. *ReszPrz* 10 marg, 8 marg [2 r.], 13 marg [2 r.], 21 marg, 27 marg; *ReszList* 147; Siedmkroć przez dzień chwałę P. Bogu Dawid oddawał/ iáko w Píalmie íetnym y ómnaftym mowi *LatHar* 302; Píalm 147. nadobnie dobrodzieyftwu świętá tego íłużący. *LatHar* 383; *Vah*, po Lácínief/ po Zydowfku *Heah*: miáfto ktore⁸⁰ íłowá/ w Píal(mie) 34. poíóżono *Eheu*. *LatHar* 700 marg, ktv, 4, 41 marg, 61 [2 r.], 62 (31); *KońakSzczęśl* B3 marg, B3v marg [4 r.], B4 marg [3 r.], B4v marg; Y hymn odpráwiwízy (marg) Ten himn ínac był Píalm 113.

ktory fię ták poczyna: Gdy lud Ifraélski wychodził z Egiptu. (-)/ wyfzli [uczniowie] ná gorę oliwną. *WujNT Matth 26/30*; Iáko też iest nápiáno w Pfálmie wtorym (*marg*) pierwzym (-): Syn moy iestés ty *WujNT Act 13/33*, s. 193, Zzzzzv; *PowodPr 44*; (*nagł*) III. PSALMV CXXVI. *Paraphrafis. De profundis clamaui ad te Domine.* (-) W Grzechách Írogich ponurzony Ze wnętrzności Íercá mego/ Wołam/ Boże niezmierny SzarzRyt Bv, A3, A4, A4v, B2, B2v. Cf »psalm(y) pokutny(-e)«.

W *połączeniach szeregowych (11)*: [*Arianie*] chcą być zbawieny bierząc nadaremnie ymię Boże mrując nierozumnie pacierze/ godziny/ pfálmi/ y yne wymiáli luczkie/ albo Ízatańskie cziniąc *SeklKat F3v*; VÍtáwił theż [*papież Grzegorz*] we mÍzy Ípiewánia wÍzelákie/ kirye eleyzon/ ofertorzyą/ komunią/ pfálmy/ y wiele inego Ípiewánia. *BielKron 164*; *RejPos 116v*; Był ten święty [*Piotr Celestyn*]/ w modlitwie/ w Ípiewaniu godzin/ w pfálmach/ w poÍciech/ w nocnym czúciu/ y podnoÍzenim [!] myÍli do Páná Bogá nieprzerobiony. *SkarŻyw 471, 293*; *NiemObr 88*; *ReszHoz 116*; *ReszList 158*; MaÍz tu naprzod modlitwy z piÍmá S. wyięte: iáko Pfálmy rozmáite/ Modlitwę od ChryÍtá Páná twego podána: Pozdrowienie AnyelÍkie: Hymn B.P.Márieý *LatHar +6*; Słowo ChriÍtuÍowe niechay mieÍzka w was obfiécie/ z wÍzeláką mądrosćiá/ náuczáiác y Íami Íiebie nápominaíác/ przez Pfálmy/ y pieÍni/ y Ípiewánia duchowne *WujNT Col 3/16, Eph 5/19*.

W *charakterystycznych połączeniach*: z psalmu(-ow) brać przedsię [co] (3), brać (wziąć) świadectwo (pożytki) (3), brać (wziąć) w rozum (w pamięć) (3), czytać, mieć świadectwo (wiadomość) (2), modlić się, nauczyć się, obaczyć (obaczać, wybaczać) (6), obierać, pojąć, pokazać (pokazować) się (3), przytaczać przed oczy, przywozić w (na) pamięć (2), słyszeć, widzieć, wyjęty, wykładać (2), wywozić (2); psalm(y) brać na świadectwo, czynić, czytać (przeczytać) (7), dać (2), gotować (2), (z)mówić (8), mrużyć, napisać, odprawować, przytoczyć, przywłaszcząć, przywozić na świadectwo, sprawować, szemrać (2), ustawić, wykładać, zacząć; na psalm pisać (4); przez psalm(y) napominać (4); psalmom przypatrzeć się; o psalmie rozumieć; w psalmie(-ach) (o)baczyć (obaczać) (13), czynić (2), czytać (5), dziękować, mieć świadectwo, mówić (powiedzieć, rzecz (rzeczony)) (20), należeć, (na)pisać (opisować, wypisać) ((na)pisany, opisany) (26), okazować się, opowiadać, położyć przed oczy, poznać, prosić, przełożyć, przypatrzeć (przypatrować) się (3), przypisać [co komu], przysłuchawać się, przytaczać się, przywozić się, stać (napisano) (3), styskować, uczyć, ukazywać, upatrować, upominać, wołać, wydać świadectwo, wyłożyć, wyrazić, wysławiać (3), wyświadczać, wywiadować się, wyznawać (wyznawanie) (2), zalecać, zamykać się (2); psalm cudny, słowieński (2), wdzięczny; psalmu(-ow) napis, rejestr, rozdzielenie, (wy)rozumienie (zrozumienie) (5), tytuł (3), używanie, wykład (4).

Zwrot: »psalm(y) (za)Ípiewać (*a. opiewać, a. piąć*); psalmow Ípiewanie; w psalmie(ch) (za)Ípiewać, Ípiewanie« = *psallere Vulg; psalmos cantare Modrz [szyk zmienny] (23;5;3:1)*: Potim dziatki mogą Ípiewać Pfálmi Ítoiać przed Ítołem *SeklKat D2, G2, G2v*; A tobye Boże Íerce me ták byó gotowe/ Z ochotą vÍtá Ípyewály pyeÍni pfálmy nowe *LubPs O3, Iv, V6v*; [*Papież ustanowił introit, tj. uroczyste wejście celebransa*] áby lud pólpolity Íchodząc fię do koÍciołá Pfálmy Ípiewál zupełne. *KrowObr 195v*; Zálpyewayćie zwefelem Pánu wÍfelka Íiemia: Ípiewayćie/ ráduyćiefie/ y pfálmy opiewayćie [*cantate et exsultate et psallite*]. *Leop Ps 97/4, 4.Reg 3/15, Eccli 50/20*; *BielKron 159v*; o niéy [*sprawiedliwości bożej*] ták Dawid w Pfálmie Ípiewa: [...] *OrzQuin X3, X3v; KuczKat 405*; Y AuguÍtyn Í. dowodzi/ że ten obyczay Ípiewánia hymnow y Pfálmow ma po Íobie Páná ChriÍtuÍowe y ApoftolÍkie náuki/

przykłady/ y rofkazanie *WujJud* 186v; Dawid w Pfallmie 110 v 1. tak o tym [*królestwie Mesjasza*] zálpiewał: [...] *CzechRozm* 180; *ModrzBaz* 131; *SkarJedn* 293; A my iego lud wybrány Spiéwaymy mu pfallm podány. *KochPs* 215; Spiewanie Pfallmow przy pogrzebie. *SkarŻyw* 52 *marg*; á wnocy Chrześcíanie zwielką czćią ie [*ciało męczennika*] pogrzebli/ przez dni trzydzieści na onym mieyfcu Hymny y Pfallmy pieiąc. *SkarŻyw* 532; á nawięcey [*św. Sylwester*] fię ná tego frálował/ y fluchác mu Mfzey tego dnia niedopusćił/ kto ná flufzbie Bozey y ná pfallmow spiewaniu nád świtánim drzemał *SkarŻyw* 571, 52, 141 [2 r.], 368, 414, 570, 571; *ReszList* 159; Rácźże mię [*Panie*] ftrzedz od zálmucenia/ żebych tobie obroniony dáwał chwalenia: W Pfallmiech spiewania/ bez przeftawania *ArtKanc* L10v; *CzahTr* B4v.

Wyrażenia: »psalm nieszporu, nieszporny« (1:1): Iuz tu idą Pfallmy Niefzporne. A naprzod dnia Niedzielnego. *WróbŻółt* 117; *RejPs* 190v.

»pieśń psalmu« (1): Pieśń Pfallmu [*Canticum cantus*] fynow Koráchowych. 48. *BudBib Ps* 47/1.

»psalm(y) pokutny(-e)« [*w tym: z liczebnikiem porzdkowym nieodpowiadającym podstawowej numeracji psalmów* (8)] [*szyk 20:4*] (24): gdy brácia pfallmy pokutne mowili/ z ciełnego więzienia wyfzedł [*św. Antoni*]. *SkarŻyw* 546; o S. Auguftyńie to nápifał Poffydonius biłkup Kálámieńki/ że będąc blifkim rozłączenia z tym światem/ kazał łobie dáć Pfallmy Pokutne *LatHar* 157; To też niechayćie nie będzie táyno: że wftykie te pokutne Pfallmy poczatek smutny máią/ koniec zálę wesoły. *LatHar* 158; Pfallm pierwzy pokutny/ á w liczbie Pfallmow Dawidowych fzofty. *LatHar* 159; Pfallmy pokutne chorym zálecał S. Auguftyń *LatHar* 654, +3, [+11]v, 49, 55, 70 (23).

»psalmy poranne« (1): Pfallmy Poránne. *ArtKanc* T14v *żp*.

Zestawienia: »Psalm(y) Dawidow(e), Dawida« = *psalmus David Vulg, PolAnt; canticum David a. Davidi(s), cantus David PolAnt; psalmi Davidis Cn* [*szyk 47:5*] (50:2): NAdobny á káždemu pámięci godny iefth then Dawidow Pfallm *LubPs* X2v; Pfallm Dawidow. 1. *Leop* AAa, AAa [3 r.], AAa3v, AAa4 [4 r.], BBb2v [2 r.], BBb5 [2 r.], CCcv [2 r.], DDd3; Przednieyfzemu nad spiewaki ná Sofánnim Pfallm Dawidow. *BibRadz Ps* 68/1, 2. *Par* 29 *arg, Ps* 50/1, 100/1; Odpráwiwfyzy fie Dawid z walkámi/ [...] zebrał fwoie kánytyki álbo Pfallmy (*marg*) Pfallmy Dawidowe. (-) ktore mowił álbo spiewał modląc fie Pánu Bogu *BielKron* 73v, Kkkk3v; A nie powieda im [*Jezus uczniom*] tu nic s powieści wft fwoich/ iedno im przytoczył on Pfallm tegoż to Dawidá s. *RejPos* 231, 116v, 231 *marg*, 287v; Przednieyfze^{mv} spiewakowi/ Pfallm Dawidow. 4. *BudBib Ps* 4/1, *Ps* 3/1, 5/1, 6/1, 28/1, 138/1; *SkarJedn* 293; *MWilkHist ktv*, D4; *StryjKron* 787; Gdyby prości chłopi czytać vmieli Pfallmy Dawidowe właśnie przełożone/ nie podobna áby [...] nie mieli poznác fprofnego y gwałtownego náciągánia flow Dawidowych do tego/ do cze^{so} ich on nigdy nie vżywał *CzechEp* 161, 159, 283 *marg*, 284; ktora liczbá [50]/ iáko święci Doktorowie obferwuią/ była znákem odpulfczenia grzechow/ iáko to opiewa on pięćdziefiatny Pfallm Dawidá Krolá *ReszList* 147, 159; *ArtKanc* P19v *żp*; Pfallm pierwzy pokutny/ á w liczbie Pfallmow Dawidowych fzofty. *LatHar* 159; Zámknienie Modlitw y náuk przerzeczonych/ przez pobudkę do czytánia y wważánia ich/ z Pfallmu pierwzego Dawidowego wyiętą. *LatHar* 737, 15, 157, 507; I chcefsli W.M. pošlię W.M. kilká Pfallmów Dawidowych Sllowańskim ięzykiem/ á pińanych moim obiecádlłęm *JanNKarGórn* D4; PIESN I. ná Pfallm Dawidow XIX. *Coeli enarrant gloriam Dei. SzarzRyt* A3, A4; [*BibRadz* I 289v].

»Księgi Psalmow« = *Liber Psalmorum PolAnt, Vulg (9): Leop AAa*; Abowiem nápiáno w Księgách Pálmmow: [...] *BibRadz Act 1/20, I 294 žp; RejPos 287v; BudBib I 292v žp*; A łam Dawid mowi w księgach Pálmmow. Rzekł Pan Pánu moiemu śiádz po práwicy moiey *BudNT Luc 20/42*; ktory [*Psalm I*] głową y początkiem ksiąg Dawidowych Pálmmow zową *CzechEp 159; WujNT Luc 20/42, Act 1/20; [Księgi Pálmmow ábo pieśni Dawidowych. BibRadz I 289v; WujBib 552]*.

Szeregi: »hymny i psalmy« [*szyk 2:1*] (3): *WujJud 186v*; y [*św. Antoni*] mniemáiąc/ áby [*zmarły św. Paweł pustelnik*] iefzcze był żyw/ przytápiwłszy/ Duchá nie baczy/ pálzczem onym pokrye/ Pálmy y himny wedle zwyczáiu Chrześciánńkiego śpiewác pocźnie: o pogrzebie myfli. *SkarŻyw 52, 532. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]*

»kantyki albo psalmy« (1): *Odpráwiwłszy fie Dawid z walkámi/ á pokoy łobie vpátrzywłszy/ iáko Iozephus piže/ zebrał fwoie kántyki álbo Pálmy ktore mowił álbo śpiewał modłac fie Pánu Bogu BielKron 73v.*

»psalm z li(e)tanią(-ami); psalmy i litanije« (2;1): *IEłthli ktho przydczá/ Albo łmętkiem niektorym bywa gaban/ Tę modlitwę y niżej napiáne Pálmy z Lietaniami [...] Niechay pilnie przeczytha TarDuch ktv; ReszList 159; Pokutnych Pálmmow z Litániá ná ten čás częłto wżywác. LatHar 623. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]*

»psalm(y) i (a, abo) modlitwa(-y); modlitwy z psalmy« [*szyk 3:3*] (4;2): *Ale ci diabli niefá łtych liczby/ ktore zmowiwłszy iakié modlitwy abo trzy pálmy/ wygániaią. MurzHist P3; LubPs D4v; Y tam w ich [św. Juwentyna i św. Maksyma] więzieniu [prześladowani chrześcijanie] Pálmy y modlitwy łpráwuiać/ gdy kościoły od Tyránná [*tj. cesarza Juliana*] zámknione były/ z ciemnic kościoły łobie Chrześciánie czynili. SkarŻyw 131, 69, 393; LatHar [+11]v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.]*

»psalm(y), (i, a(l)bo) pieśń(-i) (a. piosnki)« [*szyk 6:5*] (11): *SeklKat G2, G2v*; Bo opowyedanie Ewányeliey łwiętey/ á wyznawanie w piołnkách/ w Pálmmiech/ możności Páńkiey/ tho iefł zázwdy nawdzyęcznieyłza á naprzyemnieyłza chwałá w zebrániu kościoła łwięthego/ Pánu Bogu. *LubPs A2v, O3; Przednieyłzemu nád śpiewaki ná Neginoth Pálmm y pieśń Azáfowá [canticum ipsi Asaph canticum]. BibRadz Ps 75/1, Ps 74/1, 82/1; Pieśń (albo) Pálmm łynow Korachowych [Canticum canticum filii Corach]. BudBib Ps 87/1, Ps 86/1; Nowy pálmm pánu nowá pieśń gotuię KochPs 84; Cantional: albo Pieśni Duchowne [...]. Z wiefłzą pilnością niź przed tym wyrobione/ z przydániem Pieśni niektorych/ y Pálmmow nowotnych. ArtKanc kt. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]*

»pismo(-a) i psalmy« [*w tym: Pismo Święte (2)*] [*szyk 3:1*] (4): *Potym Romuáldus do miáftá Párentium záiáchał/ y tám ná pułzczy trzy látá zámkniony miełzkał/ y dziwney łwiatłości wrozumieniu pímmá y pálmmow/ á dárú płáczu naboźne^{go}/ dołtał. SkarŻyw 574, 583; Támże [*w Wielkich Lukach*] Wielki Kniáz Mołkiewłki Gońcow łwoich z łiftámi łłał/ hámuiać Krolá od krwie Chrześciánńkiey [...] rozłania/ wywodząc to z pímmá łwiętego/ y z Pálmmow Dawidowych *StryjKron 787; Pułciwłszy tedy imo fie inłze pímmá y Pálmy/ [...] wezmę ze dwa tylko ku przykłádu. CzechEp 287.**

α. pl w funkcji tytułu „Księgi Psalmów”; *psalmi PolAnt, Vulg (18) : BibRadz *7v; KuczbKat 265; Náćielżywłszy naprzod włzy domowe łwych pánow/ Połyłał też [Kochanowski] nowe Pálmy do inłzych łziemiánow. KlonŻal A2; PSálmy łyłam/ gdzie kogo naboźnego łlyłzę KochFrag 54;*

Dziękowanie za wszystkie w obec dobrodzieystwa Pánfkie/ od B. Męczenniká Ianá Biskupá Roffeńfkiego/ z Páfalmow zebrane. *LatHar* 562, +5, 650.

W *połączeniach szeregowych* (8): Zátym rzekł do nich [*Jezus do uczniów*]: Tyć łą łowá ktorem mowił do was/ pokim iefzcze był z wámi/ iż było potrzebá wypełnić łię wšytkiemu co nápiáno iefť w zakonie Moizefzowym/ w Prorocech/ y w Páfalmiech o mnie. *BibRadz Luc* 24/44; Azafz niewiecie co iefť nápiáno w zakonie/ w Moizefzu/ w Prorocech/ y w Páfalmiech. *RejPos* 116, 114v, 134v; Cokolwiek łie z zakonu z Páfalmow y Prorokow z Ewániełią zgodzi/ to wšyťko wiernym łłuży/ y vżywác te^{go} máią. *CzechRozm* 96, 91; Abowiem Chrifus Pan z Moyzefzá/ z Páfalmow/ y z Prorokow/ świádectwá brał/ y Zydy do pífmá odfyłáł *NiemObr* 72; *WujNT Luc* 24/44.

Zestawienie: »Psalmy Brzeskie« = *przekład wydany w Brześciu w 1564 r. (1)*: Wydanoć y z Litewfkiego Brześcia Páfalmy ořobno (*margin*) Páfalmy Brzełkie. (–) *LatHar* +5.

Szereg: »psalmy i pisma (święte a. prorockie)« (2): Ale opuściwšy o tym infzych wiele świádectw/ ktorzych v Moizefzá/ w Páfalmiech/ y infzych pífmiech ś. dofyć/ oto tu iefzcze iednoź tylko położe *CzechEp* 113; *WujNT* 814.

Synonimy: *pienie, pieśń, śpiewanie.*

KO